

Z znanjem nad nasilje v šolah

PREDSTAVITEV ZA STARŠE

Prof. dr. Aleš Bučar Ručman,
Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru
September 2025

Z znanjem nad nasilje na šolah (KnowBullying)

CILJI & NALOGE:

1. Oblikovati in izvesti program za preprečevanje medvrstniškega nasilja, ki temelji na znanstvenih ugotovitvah (pregled in spoznanja tujih praks & znanstvene analize tujih programov), lokalnem znanju in strokovni/znanstveni evalvaciji.
2. Na osnovi izkušenj programa oblikovati predlog systemskega pristopa.

KOORDINATOR, SLOVENIJA

**FAKULTETA ZA VARNOSTNE VEDE,
UNIVERZA V MARIBORU**

SLOVENIJA

**INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA
ŠOLSTVO**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO

SLOVENIJA

**PEDAGOŠKA FAKULTETA,
UNIVERZA V LJUBLJANI**

HRVAŠKA

**HRVAŠKO ZDRUŽENJE ZA RAZISKOVANJE
IZOBRAŽEVANJA**

HRVAŠKA

**HRVAŠKA AGENCIJA ZA VZGOJO IN
IZOBRAŽEVANJE**

NEMČIJA

**BAVARSKI DRŽAVNI ODDELEK ZA
ŠOLSTVO, AGENCIJA ZA KAKOVOST**

ŠVEDSKA

BID SOFIELUND - MALMÖ

Pet šol iz Slovenije

OSNOVNA ŠOLA ZBORA ODPOSLANCEV, KOČEVJE

os-zborodposlancev.si

OSNOVNA ŠOLA VOJKE ŠMUC, IZOLA

os-smuc.si

OSNOVNA ŠOLA DRAGA KOBALA, MARIBOR

osdk.si

OSNOVNA ŠOLA MAJDE VRHOVNIK, LJUBLJANA

os-majdevrhovnik.si

OSNOVNA ŠOLA DANILE KUMAR, LJUBLJANA

os-danilekumar.si

Tri šole iz Hrvaške

OSNOVNA ŠOLA DRAGUTINA TADIJANOVIČA, ZAGREB

os-dtadijanovica-eg.skola.hr

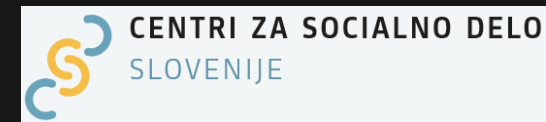
OSNOVNA ŠOLA MANUŠ, SPLIT

os-manus-skola.hr

OSNOVNA ŠOLA KNEZA TRPIMIRA, KAŠTEL GOMILICA

os-kneztprimir-kaštelgomilica.skola.hr

ZUNANJI PARTNERJI/PODPORNIKI

LOGOUT
Center pomoči pri
prekomerni rabi interneta

ZUNANJI SVETOVALCI

DR. STUART HENRY

Zaslužni profesor, sociolog in kriminolog, nekdanji direktor šole za javne zadeve na državni univerzi v San Diegu (2006-17). Je strokovnjak za celostni pristop k nasilju v šolah.

DR. BALLI LELINGE

Visji predavatelj na Univerzi v Malmöju. Njegova strokovna dela se ukvarja z vključitvijo poslušalcev, vodstvom razreda, obvladovanjem konfliktov in preprečevanjem medvrstniškega nasilja. Razvil je gledališke metode za šolske okolje. Njegov bogat vključuje šolske in druge preprečevanje konfliktov in nasilja ter spodbujanje spoštovanja med učenci.

DR. HIROMICHI KATOU

Profesor razvojne psihologije na Pedagoški fakulteti Univerze Hokkaido. Je strokovnjak za medvrstniško nasilje, ustrahovanje in njegovo preprečevanje.

DR. MARIA SAPOUNA

Visji predavateljica kriminologije na Šoli za izobraževanje in družbene vede Univerze Zahodne Škotske. Je strokovnjakinja za celostni pristop preprečevanja medvrstniškega nasilja na šolah, posledice ustrahovanja in medvrstniško nasilje na podlagi predhodkov.

DR. VERONIKA NAGY

Docentka za kriminologijo na Pravni fakulteti Univerze v Utrechtu. Njena raziskovalna področja vključuje (ne)uporabo digitalne tehnologije, povezava med mobilnostjo in tehnologijo, kriminalizacija in digitalno samocenzura.

DR. VIRGINIA SOLDINO

Docentka za kriminologijo na oddelku za kazensko pravo Univerze v Valencii. Je strokovnjakinja za spolno nasilje.

DR. DZIUGINTA BARALDSNES

Izredna profesorica na Norveškem centru za raziskovanje učnega okolja in vedenja v izobraževanju na Univerzi v Stavangerju. Je strokovnjakinja za preprečevanje in intervencije v primerih medvrstniškega nasilja.

METTE BØE L'YNGSTAD

Profesorica drame in uporabnega gledališča Univerza za aplikativne znanosti Zahodne Norveške. Inštitut za umetnost. Je strokovnjakinja za uporabo drame in gledališča pri preprečevanju medvrstniškega nasilja.

OPREDELITEV MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

Olweus: medvrstniško nasilje je takrat, ko je učenec v daljšem časovnem obdobju večkrat* izpostavljen agresivnemu vedenju oziroma negativnim dejanjem, ki jih je povzročil njegov sovrstnik ali skupina učencev.

Medvrstniško nasilje vključuje nesorazmerje moči med izvajalci in žrtvijo.

V projektu bomo naslavljali tudi enkratna nasilna dejanja.

Potrebno razlikovati med KONFLIKTOM in NASILJEM!

OBLIKE MEDVRSTNIŠKEGA NASILJA

1. Fizično nasilje
2. Psihično nasilje (verbalno, socialno/relacijsko (izključevanje, osamitev))
3. Spolno nasilje
4. Spletno nasilje (npr. e-poniževanje, e-izključevanje, e-govorice)

Oblike se pogosto med seboj prepletajo.

Iz naše nacionalne študije 2025 vemo, da so v primerih spletnega nasilja zelo pogosto prisotne tudi druge oblike nasilja.

Kako prepoznati, da je otrok žrtev nasilja? (posledice in znaki nasilja)

1. Čustvene in psihične posledice

Žalost, zaskrbljenost, nočne more
Nizka samopodoba in občutek manjvrednosti
Depresija; tesnoba/anksioznost
Socialna tesnoba (strah pred drugimi otroci)
Občutek osamljenosti – socialna bolečina
Povečano tveganje za samopoškodovanje
Negativne misli
Samomorilne misli

2. Vedenjske posledice

Umik iz socialnih stikov
Apatičnost, razdražljivost, nezadovoljstvo
Agresivno vedenje (otrok lahko postane nasilnež)
Zmanjšana motivacija za šolo in aktivnosti (otrok ne želi v šolo)
Tveganje za zlorabo substanc (alkohol, droge)
Nervoza in/ali prestrašenost ob uporabi telefona, zlasti ob prejemu sporočil
Slabo razpoloženje po uporabi telefona/računalnika
Skrivanje telefona oz vsebin pred vami

3. Akademske/učne posledice

Slabši učni uspeh
Pogostejše izostajanje od pouka
Težave s koncentracijo in učenjem

4. Telesne posledice

Poškodbe zaradi fizičnega nasilja
(modrice, zlomi, praske)
Glavoboli, bolečine v trebuhu, kronične
bolečine, ki so pogosto psihosomatskega
izvora
Motnje spanja (nespečnost, nočne more,
močenje postelje)
Spremembe apetita (prenajedanje ali
izguba apetita)

5. Dolgoročne posledice

Trajne težave z zaupanjem in odnosi
Povečano tveganje za duševne težave v
odraslosti
Težave pri vključevanju v delovno okolje
Večja možnost za odklonsko vedenje
Spremenjen pogled na svet

Kaj storiti kot starš, če je moj otrok žrtev nasilja? (1/2)

1. Če obstajajo indici, da je otrok izpostavljen medvrstniškemu nasilju, se skušajte z njim mirno, strpno pogovoriti. Zagotovite mu podporo.
2. Zberite informacije (z občutkom!). Zapišite si jih (Kdo? Kaj? Kdaj? Kje? Kdo je to videl?) Zavarujte dokaze (npr. naredite posnetek zaslona, shranite sporočila).
3. Ukrepajte. O tem obvestite šolo! Ne čakajte, da bo samo minilo. Če je potrebno obvestite tudi policijo. Obvestite druge tudi, če otrok prosi in trdi, da tega ne smete storiti. Nekatera dejanja medvrstniškega nasilja so celo kazniva dejanja.
4. Seznanite se s Protokolom za ravnanje ob zaznavi in obravnavi medvrstniškega nasilja (https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/SRI/NASILJE/Protokol_medvrstnisko_nasilje.pdf).
5. Medvrstniško nasilje rešujemo odrasli, ne otroci. Povežite se s šolsko svetovalno službo. Pripravite načrt dela z vašim otrokom. Spremljajte dogajanje v daljšem časovnem obsegu. Dogovorite se s šolo tudi za kasnejše sestanke in oceno stanja. Razumite, da je cilj intervencije na šoli vzpostavitev razmer, kjer bodo otroci mirno sobivali.

Kaj storiti kot starš, če je moj otrok žrtev nasilja? (2/2)

6. Spremljajte razpoloženje in vedenje vašega otroka. Spremljajte dogajanje na šoli in izven nje.
7. Gradite otrokovo samozavest! Naučite ga uspešnega soočanja z medvrstniškim nasiljem. Doma igrajte vloge in mu pokažite kaj naj naredi (npr. neodzivanje na provokacije; kratki samozavestni odgovori nazaj ob zbadanju; takoj obvestiti odrasle, če se še dogaja). Ne dajajte praznih obljub, realno se pogovorite z otrokom. Naučite ga kako ravnati, če se nasilje ponovi (kar je usklajeno tudi s šolo).
8. Podpirajte otrokovo povezovanje s prijatelji. Ne ga izolirati od vrstnikov. To da je izpostavljen nasilju ne sme voditi v dodatne kazni (npr. če je žrtev nasilja preko spleta mu ne prepovejte uporabe telefona, ampak ga naučite kako naj reagira, komu naj pove, če se bo kaj zgodilo).
9. Ne rešujte težav sami! Ne hodite do drugih staršev, ne iščite drugih otrok („Kaj si ti naredil mojemu otroku ...“).
10. Bodite trdni, odločni in podporni. Spremljajte dogajanje v družini (sorojenci). Vedite, da je z ukrepanjem medvrstniško nasilje mogoče ustaviti.

Kako preprečiti, da je moj otrok žrtev nasilja?

1. Krepitev samozavesti in socialnih veščin

- Spodbujajte otroka, da izraža svoja čustva in mnenja. To je tesno povezano z odnosi v družini in komunikacijo.
- Učite ga asertivnosti (kako reči »ne« in postaviti meje; spoštovanje drugih in spoštovanje do njega).
- Spodbujajte vključitev v dejavnosti, kjer lahko razvija občutek pripadnosti (šport, glasba, krožki), samozavest in se uči odnosa z vrstniki.
- Spodbujajte prijateljstva z vrstniki. Prijatelji so pomemben varovalni faktor.

3. Digitalna varnost

- Naučite otroka varne uporabe interneta in družbenih omrežij (nevarnost ni samo medvrstniško nasilje!).
- Spremljajte kaj počnejo na internetu (ne vohunite, ampak spremljajte).
- Seznanite se o nevarnostih spletnega nasilja in o tem potem seznanite otroka.
- Dogovorite se za pravila glede deljenja osebnih podatkov in fotografij; postavite pravila e-komunikacije.

2. Odprt pogovor in zaupanje

- Redno se pogovarjaj o njegovem dnevu in odnosih v šoli.
- Ustvarite okolje, kjer se otrok počuti varnega in podprtega, da pove, če ima težave.
- Naučite ga, da v primeru nasilja, to ni krivda žrtve in da mora o tem obvestiti odraslo osebo na šoli in/ali povedati vam. Povejte mu, da odrasli ob nasilju ukrepamo.

4. Sodelovanje s šolo

- Vzpostavite pozitiven odnos z učitelji (šolsko svetovalno službo). Pogovorite se o stvareh, ki vas skrbijo in so pomembne za vašega otroka.
- Vedite, da je šola dolžna zagotoviti varno učno okolje, ključna naloga je zaščita žrtve (vendar razumite, da cilj ukrepanja zoper otroka, ki izvaja nasilje, ni kaznovanje, temveč sprememba vedenja in razvoj odgovornosti).

VSEBINA PREVENTIVNEGA PROGRAMA

PODPORNE AKTIVNOSTI ŠOLAM

Usposabljanje zaposlenih na šolah, učencev, staršev

ORGANIZACIJSKE AKTIVNOSTI NA RAVNI ŠOLE

- Oblikovanje tima za preventivno delo in intervencije & redni sestanki
- Priprava formalne podlage za izvedbo programa (LDN, hišni red, šolski red, vzgojni načrt)
- Sodelovanje šole z zunanjimi institucijami (centri za socialno delo, policija, nevladne organizacije, društva ipd.) in starši
- Aktivnosti na ravni šole (povečan nadzor med odmori, posebni ukrepi v primeru nasilja)

PREVENTIVNE DEJAVNOSTI & RAZVOJ VEŠČIN

- Strokovno usposabljanje zaposlenih na šolah; učencev; staršev (2x letno) + preventivne delavnice policije
- Izvedba delavnic & aktivnosti na 10 razrednih urah (7., 8., 9. razred SLO)
- Izvedba dneva dejavnosti (vsaj 1 dan) (priprava gradiva za dan dejavnosti)
- Preventivne dejavnosti pri predmetih (vključitev vsebin v predmete slo. jezik, državljska vzgoja in etika, športna vzgoja)
- Začetni („kick off“) in zaključni dogodek

Strokovna skupina za pomoč šolam

INTERVENCIJE

- Ukrepi za obravnavo različnih primerov medvrstniškega nasilja
- Ukrepi za delo z žrtvami (učenci, učitelji, starši)
- Ukrepi za delo izvajalci nasilja
- Ukrepi za delo z opazovalci
- Disciplinski ukrepi

SODELOVANJE ŠOLE Z ZUNANJIM OKOLJEM

- Redna srečanja in sodelovanje
- Načrtovanje in izvajanje skupnih aktivnosti
- Načrt vključevanja staršev, sodelovanje z lokalnim okoljem, NVO (Center Logout – pomoč žrtvam in izvajalcem spletnega nasilja)

SODELOVANJE Z MEDIJI

VKLJUČITEV ZUNANJIH AKTERJEV (športni klubi, prostočasne aktivnosti)

RAZISKOVALNO/STROKOVNO DELO

- ☐ Priprava vsebine za preventivne delavnice in intervencije (skupaj s šolami & zunanjimi)
- ☐ Identifikacija stanja na šolah (kvalitativna in kvantitativna raziskava)
- ☐ Evalvacija učinkovitosti programa

Gradiva na voljo na:
<https://knowbullying.eu/sl>

Vprašanja & predlogi:
info@knowbullying.eu

